

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน องค์ความรู้ที่ช่วยในการอธิบายปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ณ ปัจจุบันจึงมีอยู่พอสมควร ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับสาเหตุที่มาของปัญหาความขัดแย้ง¹ ลักษณะการแสดงออกซึ่งความขัดแย้งของชาวมลายูปัตตานีในพื้นที่ชายแดนภาคใต้² นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวมลายูปัตตานีในพื้นที่ชายแดนภาคใต้³ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ข้าราชการของรัฐ กับประชาชนชาวมลายูปัตตานี⁴ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูปัตตานีและชนกลุ่มอื่นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้⁵ งานวิจัยดังกล่าวเป็นเพียงบางส่วนของงานแสวงหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งหากถูกนำไปใช้อย่างถูกต้องก็จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้ หรืออย่างน้อยก็ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นบรรเทาลงไป อย่างไรก็ตามองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของชาวมลายูปัตตานีที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้เป็นหลักผ่านการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต ขณะเดียวกันการศึกษาเกี่ยวกับสาร (message) หรือตัวบท (text) ที่ถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองของชาวมลายูปัตตานียังคงมีอยู่น้อย ขณะที่ในปัจจุบันความต้องการองค์ความรู้ในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งหมายที่จะเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้อีกส่วนหนึ่ง โดยจะเป็นการศึกษาจากสารหรือตัวบทหรือวรรณกรรมที่ชาวมลายูปัตตานีสื่อสารสู่คนในสังคมของตนและคนต่างชาติพันธุ์

Michael Moerman นักมานุษยวิทยาผู้เป็นที่ยอมรับคนหนึ่ง ยืนยันว่า ชื่อเรียกและความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์มิได้ผูกพันเชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมเอาความหมายในเชิงประวัติศาสตร์เข้าไปด้วย⁶ คล้ายคลึงกับที่ Hans Kohn ที่ระบุว่า ชาตินิยมมิใช่ปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูก

¹ อารง สุทธาศาสน์, *ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดภาคใต้* (กรุงเทพฯ : บริษัทพิทักษ์ประชา จำกัด, 2519).

² Astri Suhrke, "The Muslim of Southern Thailand," in *The Muslims of Thailand, Vol 2: Politics of the Malay-Speaking South*, edited by Andrew D.W. Forbe (India : Catholic Press, 1989).

³ Surin Pitsuwan, *Islam and Malay Nationalism : A Case Study of the Malay-Muslim of Southern Thailand*, (Bangkok : Thai Khadi Research Institute Thammasat University 1985).

⁴ ปิยนาด บุนนาค, *นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้* (พ.ศ. 2475-2516) (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534).

⁵ วิวรรณ วรรณประเสริฐ, พีรศ ราธิมมูลา และ มานพ จิตต์ภูษา, "ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม," *รายงานการวิจัย : สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2524).

⁶ Michael Moerman, "Ethnic identification in a complex civilization : who are the Lue?," *Zmerican Anthropologist* 67(1967):1215-1230.

ประดิษฐ์ขึ้นจากการพัฒนาทางด้านประวัติศาสตร์และความคิด⁷ ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับชาวมลายูปัตตานี ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทยให้ลึกซึ้งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจประวัติศาสตร์ของชาวมลายูปัตตานีและความรู้สึกถึงความเป็นชาติ ในมุมมองของชาวมลายูปัตตานีเอง

หากพิจารณาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาวมลายูปัตตานี เราจะพบว่าวรรณกรรมที่ดำรงอยู่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ กล่าวคือ วรรณกรรมที่เขียนโดยชาวมลายูปัตตานีเอง และวรรณกรรมที่เขียนโดยผู้ที่ไม่ใช่ชาวมลายูปัตตานี ซึ่งในปัจจุบันวรรณกรรมดังกล่าวมักอยู่ในรูปของหนังสือ ตำรา งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ บทความ ฯลฯ โดยมีเนื้อหาค่อนข้างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เขียนโดยชาวมลายูปัตตานีที่ถือได้ว่าเป็นชิ้นสำคัญกลับมีเพียงไม่กี่เล่ม หนึ่งในนั้นคือวรรณกรรมชื่อ “ประวัติศาสตร์ปัตตานี” (Pengantar Sejarah Patani) เขียนจากบันทึกคำบรรยายของ Ahmad Fathy Al-Fatani ที่บรรยายให้นักศึกษาปัตตานีกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นสถานที่ที่เขาได้ “อพยพ” ไปเมื่อปี ค.ศ. 1975 วรรณกรรมชิ้นนี้จึงเป็นประวัติศาสตร์มลายูปัตตานีที่ถือได้ว่ามีเนื้อหาที่ได้รับการสื่อสารต่อกันในหมู่มลายูปัตตานี “ประวัติศาสตร์ปัตตานี” จึงเป็นวรรณกรรมประวัติศาสตร์อีกชิ้นหนึ่งที่โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ตีพิมพ์โดยแปลจากภาษามลายูอักษรโรมันเป็นภาษาไทย ด้วยเหตุผลที่ว่า “เพื่อจะได้ให้ผู้สนใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานีสามารถเข้าใจความเป็นอดีตและเหตุการณ์สำคัญๆ ที่ได้รับการบันทึกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีตของพื้นที่บริเวณนี้ และสามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นตลอดจนความรู้สึกของผู้เขียนว่ามีทัศนคติอย่างไรกับสิ่งที่เกิดขึ้น”⁸

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเคยทำการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของชาวมลายูปัตตานีหรือชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย⁹ และค้นพบว่าแง่มุมประวัติศาสตร์เป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่ยังต้องการองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ และเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในประเด็นดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาความหมายของวรรณกรรมประวัติศาสตร์มลายูปัตตานีนี้เพื่อค้นหาสาระสำคัญที่ดำรงอยู่ในวรรณกรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อสารกับผู้อ่านทั้งที่เป็นชาวมลายูปัตตานีเองและผู้ที่มีความสนใจ

เรื่องราวใน “ประวัติศาสตร์ปัตตานี”

หนังสือประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar Sejarah Patani) เขียนโดย Ahmad Fathy Al-Fatani : ซึ่งเป็นชาวปัตตานี และ แปลโดย Nik Abdul Rakib Sirimethakul เคยได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสาร Peristiwa ในประเทศมาเลเซียเมื่อปี ค.ศ. 1991 และในปี ค.ศ. 1993 จึงได้มีการจัดพิมพ์รวมเล่มในประเทศมาเลเซียก่อนได้รับการแปลและตีพิมพ์เป็นภาษาไทย

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 4 บท มีเนื้อหาทั้งสิ้น 181 หน้า ในบทที่ 1 เป็นเรื่องราวของปัตตานีในยุคต้นนับตั้งแต่ในยุคกลางสู่ยุค การสร้างเมืองปัตตานี จนถึงยุคที่เป็นปัตตานีภายใต้การปกครองของราชินีองค์

⁷Hans Kohn, *The Idea of Nationalism : A Study in Its Origins and Background*. (New York : The Macmillan Company, 1960).

⁸พริยศ ราธิมมูลา บทนำ ใน “ประวัติศาสตร์ปัตตานี Pengantar Sejarah Patani. (ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543)

⁹พริยศธ ไร่พันธ์ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทยและชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย (วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550)

ต่างๆ หรือกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องราวในยุคก่อร่างสร้างเมือง ยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองและเริ่มเข้าสู่ยุคที่เริ่มตกต่ำของปัตตานี ส่วนบทที่ 2 เป็นเรื่องราวของปัตตานีเมื่อต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของสยามซึ่งเริ่มตั้งแต่เมื่อปัตตานีพ่ายแพ้ให้กับสยามในปี ค.ศ. 1785 ปัตตานีถูกแบ่งแยกและปกครอง จนถึงห้วงเวลาที่สิ้นสุดระบบสุลต่าน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเรื่องราวสองผู้นำคนสำคัญของปัตตานีซึ่งก็คือฮัจญ์สุหลงและเต็งกูมาห์มุด มุห์ยิดดิน รวมทั้งเรื่องราวของสมาคมมลายูปัตตานีที่จัดตั้งขึ้นที่เมืองโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียและขบวนการแบ่งแยกดินแดนอื่นๆ อาจกล่าวได้ว่าในบทที่ 2 นี้เป็นเรื่องราวของปัตตานีภายใต้อำนาจของสยามซึ่งเป็นเรื่องราวของปัตตานีในห้วงเวลาดังแต่ปัตตานีถูกสยามยึดครองคือตั้งแต่ปีค.ศ. 1785 จนถึงช่วงเวลาประมาณปี ค.ศ. 1980s ซึ่งโดยภาพรวมแล้วเป็นเรื่องราวของการเจรจาต่อรอง การปรับตัว การต่อต้าน และการลุกขึ้นต่อสู้ของชาวปัตตานีที่มีต่อสยาม ในบทที่ 3 เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ปัตตานี ได้แก่ เรื่องราวของหมู่บ้านกรือเซะ หมู่บ้านอันเป็นที่ตั้งของที่ฝั่งศพของสุลต่านแห่งปัตตานีพระองค์แรก เป็นหมู่บ้านอันเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำเก่า สถานที่หล่อปืนใหญ่ และมียึดประตูชัย นอกจากนี้ยังเป็นที่ยกเล้าเรื่องราวของเรื่องราวของหมู่บ้านต้นหยงดาโต๊ะ วังเก่าจาบังตีกอและที่ฝั่งศพเจ้าเมืองปัตตานี เชื้อสายบรรดาเจ้าเมืองปัตตานีจากราชวงศ์กลันตัน บรรดามัสนิดทางประวัติศาสตร์ปัตตานี เช่น มัสนิดวาดิลฮุสเซ็น บ้านตาโละมานะ มัสนิดจาบังตีกอปัตตานี มัสนิดเจ้าเมืองสลิנדงบายู ตะลัน มัสนิดบ้านอวาร์ที่นัตตันหยง มัสนิดต้นหยงดาโต๊ะ ที่ยัมบู (ยะหริ่ง) มัสนิดเจ้าเมืองระแงะที่นราธิวาส บรรดาที่ฝั่งศพทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ที่ฝั่งศพดาโต๊ะปันกาลัน ที่ฝั่งศพบรรดาเจ้าเมืองสายบุรีที่ปูเลากริงมา ที่ฝั่งศพผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดุซงญอ ที่ฝั่งศพบรรดาผู้เสียชีวิต สุสานโต๊ะอาเยาะห์ จาบังตีกอ กล่าวได้ว่าในบทที่ 3 นี้มีเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวของประวัติศาสตร์ปัตตานีที่บอกเล่าผ่านสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ทั้งที่เป็นหมู่บ้าน มัสนิดและที่ฝั่งศพหรือสุสาน สูดท้ายในบทที่ 4 เป็นเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงความहनคำนิ่งปัตตานีของผู้เขียนที่มีต่อปัตตานี จึงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกรักของผู้เขียนที่มีต่อปัตตานีเมื่อต้องตกเป็นส่วนหนึ่งของสยาม การสูญเสียของวัฒนธรรมมลายูที่ปัตตานี การถูกผสมกลมกลืนสู่ความเป็นไทย การอพยพย้ายถิ่นของชาวปัตตานี บรรดานักปราชญ์ศาสนาจากปัตตานี ชุมชนปัตตานีในมาเลเซียและที่อื่นๆ และลงท้ายด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นปัตตานีดารุสสลาม ส่วนในภาคผนวกซึ่งเป็นภาพแผนที่ ภาพบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ปัตตานี ภาพโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของปัตตานีนั้นแม้จะเป็นเสมือนส่วนประกอบแต่ก็เป็นหลักฐานสำคัญที่ยืนยันความเป็นประวัติศาสตร์ของหนังสือเล่มนี้ได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปหนังสือประวัติศาสตร์ปัตตานีได้เขียนขึ้นโดยชาวปัตตานีเพื่อชาวปัตตานีเป็นสำคัญซึ่งเนื้อหาทั้ง 4 บทแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวในอดีตของปัตตานีตั้งแต่ยังเป็นรัฐปัตตานีจนกระทั่งได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงหลักฐานสำคัญต่างๆทั้งที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ยังคงเป็นที่ประจักษ์ในปัจจุบันซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ตอกย้ำความเป็นประวัติศาสตร์ของเรื่องราวดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาของหนังสือ “ประวัติศาสตร์ปัตตานี” ว่าได้สื่อสารสาระสำคัญใดบ้าง และสาระสำคัญดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร
2. เพื่อนำความเข้าใจดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเผยให้เห็นว่าเนื้อหาของหนังสือ “ประวัติศาสตร์ปัตตานี” ได้สื่อสารสาระสำคัญใดบ้าง และสาระสำคัญดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร
2. ผลการวิจัยจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

การสำรวจเอกสาร

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วิจารณ์หรือแปลความหมายวรรณกรรมหรือตัวบทที่ถูกเขียนขึ้นโดยชาวมลายูในปัจจุบันนี้มีให้เห็นพอสมควร แต่ก็ไม่มากนักเมื่อเทียบกับความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องราวของชาวมลายูผ่านผลผลิตที่กลั่นกรองผ่านมุมมองของชาวมลายูเอง

งานเขียนชิ้นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชาวมลายูโดยเฉพาะชาวมลายูชิ้นหนึ่งก็คือ ผลงานของ A. Teeuw และ D. K. Wyatt ชื่อ The Story of Patani¹⁰ ที่เขียนขึ้นในปี 1970 ซึ่งเป็นงานแปล พงศาวดารปัตตานี (Hikayat Patani) จากภาษามลายูเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเปิดโลกรวมของชาวมลายูสู่สายตาของชาวตะวันตก นอกจากนี้ยังมีบทวิเคราะห์ที่ละเอียดเข้มข้นของผู้แปลเพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้มีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับพงศาวดารดังกล่าว เนื่องจากธรรมชาติของงานเขียนในลักษณะพงศาวดารนั้นเป็นงานเขียนที่มักไม่ค่อยมีความต่อเนื่องในเชิงเหตุผล มักขาดช่วงขาดตอน ผู้เขียนจึงต้องอาศัยข้อมูลจากเอกสารรอบข้างช่วยในการทำความเข้าใจและเขียนเป็นบทวิจารณ์ที่ทำให้เข้าใจความหมายของเรื่องราวในพงศาวดารได้ดียิ่งขึ้น แม้ว่างานเขียนของ Teeuw และ Wyatt จะเป็นทั้งงานแปลและบทวิเคราะห์วิจารณ์พงศาวดารของชาวมลายูปัตตานี แต่ก็ยังมีงานเขียนที่ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของตัววรรณกรรมโดยตรง ต่างจากงานเขียนของ เอ. ซี. มิลเนอร์ ที่ชื่อ เกอราจาอัน : วัฒนธรรมการเมืองมลายูในยุคก่อนอรุณรุ่งของระบอบอาณานิคม (Kerajaan : Malay Political Culture on the Eve of Colonial Rule) ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1982 และได้แปลเป็นภาษาไทยในปี 2551 ซึ่งเป็นงานเขียนที่พยายามศึกษาลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมมลายูในยุคก่อนสมัยอาณานิคมคือก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยผ่านการตีความพงศาวดารพื้นเมืองของชาวมลายู (Hikayat) คือ ฮิกายัตเดอลี Hikayat Ketoeroenan Raja Negeri Deli มิลเนอร์ มองว่างานศึกษาของตนพยายามที่จะทำให้เห็นว่าเราสามารถนำฮิกายัตหรือพงศาวดารพื้นเมืองมาเป็นหลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ถึงจิตสำนึก¹¹ มิลเนอร์อ่านงานเขียนของชาวมลายู

¹⁰ A. Teeuw D. K. Wyatt, Hikayat Patani : The Story of Patani (Martinus Nijhoff : KONINKLIJK INSTITUTUUT VOOR TAAL, LAND-EN VOLKENKUNDE, 1970)

¹¹ เอ. ซี. มิลเนอร์ , เกอราจาอัน : วัฒนธรรมการเมืองมลายูในยุคก่อนอรุณรุ่งของระบอบอาณานิคม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2551) หน้า 38-39

เพื่อค้นหาว่าชาวมลายูมีแรงจูงใจทางการเมืองเพื่ออะไรและอย่างไร บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่าโครงสร้างของประสบการณ์ทางการเมืองที่แสดงออกมาในเอกสารนั้นมีนัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองของที่อื่นๆ ในโลกมลายู¹² เนื่องจากอิกายัตคือหลักฐานแสดงถึงความสนใจและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการเมืองมลายู (categories of malay political culture)¹³ มิลเนอร์อ่านอิกายัตเดอลิพบว่าวรรณกรรมชิ้นนี้เผยให้เห็นแนวคิดสองประการที่เป็นตัวกำหนดเนื้อหา โครงสร้าง และรูปแบบของงานชิ้นนี้ คือ แนวคิดประการแรกคือ ราชความเป็นแกนหลักสำคัญแห่งการจัดระบบในโลกมลายู และแนวคิดประการที่สองคือการเสนอวิธีการที่จะทำให้ “nama” หรือนามหรือชื่อ ดีขึ้นก็คือ การดีขึ้นหรือเลวลงของ “nama” นั้นเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างราชาและข้าแผ่นดิน ข้าแผ่นดินจะทำให้ “nama” ของตนดีขึ้นด้วยการทำงานให้กับราชาและราชาก็จะทำให้ “nama” ของพระองค์ดีขึ้นด้วยการมีข้าราชการที่ภักดีมากๆ¹⁴ งานของมิลเนอร์นับว่าเป็นงานที่ปลุกกระแสการศึกษาที่เป็นการทวนกลับไปรื้อและอ่านงานเขียนเชิงจารีตของชาวมลายูเพื่อค้นหาความหมายชุกซ่อนอยู่ในตัวบทดังกล่าว ซึ่งเป็นงานเขียนที่เป็นขั้นต้นๆ ของการศึกษาในลักษณะที่เป็นหลังนวมัย และนับเป็นงานชิ้นสำคัญทั้งในเชิงความใหม่สดของระเบียบวิธีการศึกษา ผลการศึกษา ตลอดจนการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบที่ชวนติดตามอย่างยิ่ง

งานเขียนอีกชิ้นที่เป็นการศึกษาตัวบทที่เป็นพงศาวดารมลายูเช่นเดียวกันคือหนังสือชื่อ In the Center of Authority ที่เขียนโดย Hendrik M.J. Maier ซึ่งเป็นงานเขียนที่ศึกษาอิกายัต มรง มหาวังสา Hikayat Merong Mahawangsa จากฉบับแปล โดยใช้วิธีการศึกษาแบบหลังนวมัยอย่างชัดเจน คือใช้แนวคิดของ Michel Foucault ในการอ่านพงศาวดารชิ้นนี้โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องสัมพันธ์บท (intertextuality)¹⁵ ขณะที่งานเขียนของนักวิชาการชาวไทยก็ได้มีการศึกษาพงศาวดารของชาวมลายูเช่นกัน โดยเฉพาะงานเขียนของ ชูสิทธิ์ วิกรมหะ ที่ได้ศึกษา งานเขียนพื้นเมืองที่บันทึกอดีตของชาวมลายู 5 ชิ้นสำคัญ ได้แก่ จาเราะห์ มลายู (Sejarah Melayu) ตุห์ฟัต อัล-นาฟิส (Tuhfat al-Nafis) อิกายัต अबดุลเลาะห์ (Hikayat Abdullah) อิกายัต ปัตตานี (Hikayat Patani) และ อิกายัต มรง มหาวังสา (Hikayat Merong Mahawangsa) โดยใช้เวลาในการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาเกือบสองทศวรรษ ชูสิทธิ์ชี้ให้เห็นว่างานเขียนเหล่านี้มีคุณค่ามากกว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอดีต หากยังสามารถค้นหาสภาพความเป็นไปทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และการมองโลกของผู้คนที่สะท้อนอยู่ภายใต้ความคิดคำนึงของผู้เขียนอีกด้วย¹⁶

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการศึกษาชาวมลายูจากผลผลิตหรือชิ้นงานวรรณกรรมที่เขียนโดยชาวมลายูเป็นสิ่งที่เหมาะสมให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันงานเขียนในลักษณะที่เป็นพงศาวดารมลายูก็มีผู้ที่ให้ความสนใจและศึกษาอยู่พอสมควรทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ขณะที่งานเขียนที่มีใช้พงศาวดารแต่เป็นงานเขียนของชาวมลายู โดยเฉพาะชาวมลายูปัตตานีนั้นแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงเป็นอย่างมากแต่ก็ยังไม่มีการศึกษาความหมายอย่างละเอียดลึกซึ้ง งานศึกษาชิ้นนี้จึงมีความมุ่งหวังที่จะต่อยอดและเติมเต็มองค์ความรู้ที่ดำรงอยู่ในตัวบทที่เป็นประวัติศาสตร์มลายูปัตตานีชิ้นสำคัญเล่มหนึ่งซึ่งก็คือหนังสือ “ประวัติศาสตร์ปัตตานี”

¹² เล่มเดียวกัน หน้า 53

¹³ หน้า 246

¹⁴ หน้า 299-318

¹⁵ Hendrik M.J. Maier, *In the Center of Authority*. (New York : Cornell University, 1988)

¹⁶ ชูสิทธิ์ วิกรมหะ. *นุทธารายา : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของชาวมลายู*. (กรุงเทพฯ : คัดติโสภการพิมพ์, 2551).

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นจากการความสนใจของผู้ศึกษาที่ต้องการศึกษาความหมายของวรรณกรรมประวัติศาสตร์ของชาวมลายูปัตตานีอย่างลึกซึ้ง เมื่อผู้ศึกษาเริ่มอ่านวรรณกรรมประวัติศาสตร์ปัตตานีที่มีในห้องสมุดต่างๆจึงได้พบว่า วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ปัตตานีนั้นสามารถจำแนกได้คร่าวๆเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เขียนผ่านมุมมองของชาวมลายูปัตตานีเอง และประวัติศาสตร์ปัตตานีจากมุมมองของผู้ที่ไม่ใช่ชาวมลายูปัตตานี ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 1. ประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เขียนขึ้นผ่านมุมมองของชาวยุโรปหรือชาวไทย และ 2. ประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เขียนขึ้นผ่านมุมมองของชาวตะวันตก วรรณกรรมประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ต่างก็กำเนิดขึ้นจากต่างมุมมอง ทำให้บ่อยครั้งที่เนื้อหาของวรรณกรรมซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์เดียวกัน ถูกเล่าหรือบรรยายในลักษณะที่แตกต่างกัน การถกเถียงกันว่าวรรณกรรมหรือหนังสือประวัติศาสตร์เล่มใดที่เป็นเล่มที่บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ที่ถูกต้องจึงหาข้อตกลงสรุปกันได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากวรรณกรรมประวัติศาสตร์ล้วนต่างก็ถูกฉาบเคลือบไปด้วยความเป็นมายาทั้งสิ้น ดังนั้นการอ่านวรรณกรรมประวัติศาสตร์ครั้งนี้จึงมีได้ให้ความสนใจว่าสิ่งที่วรรณกรรมสื่อสารนั้นมีความเป็นจริงมากน้อยเพียงไร แต่จะมุ่งให้ความสนใจว่าเมื่อวรรณกรรมประวัติศาสตร์ได้สื่อสารเรื่องราวลักษณะหนึ่งลักษณะใดออกมานั้น เรื่องราวดังกล่าวบ่งบอกหรือสื่อความหมายใดบ้างแก่ผู้ศึกษาในฐานะผู้อ่านรวมทั้งวรรณกรรมดังกล่าวและละเว้นหรือกดทับความหมายใดไว้บ้าง เมื่อสามารถค้นพบสิ่งที่ถูกละเว้นหรือกดทับแล้วเราสามารถได้รับบทเรียนอะไรบ้างจากสิ่งนั้น

ด้วยมุมมองที่มีต่อความจริงในวรรณกรรมเช่นนี้ จึงนำไปสู่วิธีการศึกษาที่สอดคล้องกับมุมมองดังกล่าว ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาตามแนวทางการทลายกรอบจินตนาการ (Deconstruction) เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อเนื้อหาของประวัติศาสตร์ปัตตานีที่ถูกเขียนโดยชาวปัตตานีได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องการทลายกรอบจินตนาการนับได้ว่าถือกำเนิดและพัฒนาโดย แจ็คส์ แดร์ริดา (Jacques Derrida) เป็นแนวทางการศึกษาที่อยู่บนฐานความเชื่อที่ว่าภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายไม่คงที่ (instability of language) วิธีการทลายกรอบของแดร์ริดาจึงเริ่มที่การมองมโนทัศน์ (concept) คำ (word) หรือเราอาจเรียกให้ครอบคลุมว่าสัญญาณ (sign) ว่าเป็นสิ่งที่มิได้สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมาดังที่เราเข้าใจ แดร์ริดาเชื่อว่าหากเราเพ่งมองสัญญาณหนึ่งๆให้ใกล้ชิด จะพบว่าความหมายครึ่งหนึ่งไม่ได้อยู่ที่ตัวมัน ส่วนอีกครึ่งหนึ่งที่เหลือก็ไม่ใช่ (half of it is always 'not there' and the other half is always 'not that').¹⁷ ดังนั้นแนวทางการทลายกรอบของแดร์ริดาก็คือหากต้องการพิจารณาคำคำหนึ่งว่ามีความหมายเช่นไรจะต้องพิจารณามันภายใต้เครื่องหมายขีดฆ่าเสมอ (under erasure) เนื่องจากแดร์ริดาไม่เชื่อว่าสัญญาณหนึ่ง (sign) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องหมายแห่งสัญญาณ (signifier) และความหมายแห่งสัญญาณ (signified) นั้น ความหมายแห่งสัญญาณจะสามารถเป็นตัวแทนหรือมีค่าเท่ากับเครื่องหมายแห่งสัญญาณเสมอ หรือกล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์ที่แนบสนิทคงที่ระหว่างเครื่องหมายแห่งสัญญาณและความหมายแห่งสัญญาณ ดังเช่น ความหมายของคำว่า 'มลายู' มิได้เป็นสิ่งที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนแบบตายตัวและคงที่ ความหมายของคำว่ามลายูจะเลื่อนออกไปเรื่อยๆทุกครั้งที่เราหยิบยกคำนี้ขึ้นมากล่าวถึง ดังเช่นการค้นหาความหมายของคำใดคำหนึ่งในพจนานุกรม เรามักจะพบว่าความหมายของคำดังกล่าวคือคำอีกคำหนึ่งเสมอ เป็นเช่นนี้ไม่มีสิ้นสุด หรือกล่าวได้ว่าความหมายของคำๆหนึ่งนั้นพร้อมที่จะกลายเป็นคำใหม่ที่น่าไปสู่ความหมายใหม่เสมอ

¹⁷Spivak, Gayatri Chakravorty, 'Translator's Preface', Derrida, *Of Grammatology*, (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976)

แดร์รีตาได้เสนอวิธีการอ่านอย่างตั้งใจ (close-reading) หรือการอ่านอย่างตั้งใจเพื่อทลายกรอบ (deconstructive close-reading) ว่าเป็นการอ่านแบบพินิจพิเคราะห์และขจัดสิ่งที่กีดขวางออกไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงชุดของคู่ตรงข้าม (a set of binary opposition) ที่ดำรงอยู่ภายในตัวบทแต่ละคู่ ไม่ว่าจะเป็น ชาย/หญิง เหตุผล/อารมณ์ ความจริง/ความลวง ศูนย์กลาง/ชายขอบ โดยคำแรกมักถูกทำให้อยู่เหนือคำหลังเสมอ¹⁸

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการทลายกรอบ โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

1. นำข้อความในวรรณกรรมประวัติศาสตร์มาปิดตานี อาทิ ย่อหน้า ประโยค มาพิเคราะห์อย่างกว้างขวางจริงจัง
2. เลือกสิ่งทีเื้อความกล่าวถึงซึ่งหมายถึงสัญลักษณ์ที่ผู้ศึกษาต้องการค้นคว้าหาความหมาย มาศึกษา
3. ระบุความแตกต่างภายในสัญลักษณ์หรือคำ ซึ่งได้มาจากเนื้อความโดยตรงหรืออนุมานได้จากบริบทที่ผู้อ่านตั้งสมมติฐานไว้ เพื่อให้กลายเป็นประเด็นศึกษา โดยมโนทัศน์ที่ได้นี้จะสามารถจัดประเภท (Genre) แยกออกได้เป็นสองส่วน ซึ่งเป็นพจน์ที่มีลักษณะเป็นสองขั้ว (Bipolar) ที่ใช้ในเนื้อความหรือเรื่องราวนั้น
4. แปรสภาพความแตกต่างดังกล่าวให้อยู่ในรูปคู่คำตรงข้ามที่มีหลายลำดับชั้น (Hierarchical opposition) โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือคู่คำดังกล่าวต้องมีด้านหนึ่งที่มีความสำคัญกว่าหรือเหนือกว่าเมื่อได้คู่ตรงข้ามที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว
5. สืบสาวรากเหง้าของสัญลักษณ์หรือสิ่งที่อ่านอื่นๆอีกของเนื้อความ โดยเฉพาะการอ้างข้อความซึ่งแย้งหรือสนับสนุนคู่ตรงข้าม เพื่อนำลำดับชั้นที่ค้นพบมาจัดเรียงเป็นแบบแผน ซึ่งสามารถเขียนออกมาในรูปโครงเรื่อง ฉาก หรือสูตร ที่สนับสนุนด้านที่ใช้ได้ หลังจากนั้นจึงหาข้อยกเว้นและปรับโครงเรื่องเพื่อให้เห็นมุมมองใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเท่านั้น¹⁹

สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าการอ่านแบบทลายกรอบเป็นการอ่านหรือศึกษาความหมายของตัวบทโดยการวิเคราะห์เพื่อค้นหาโน้ตทัศน์ที่สำคัญและศึกษามโนทัศน์ดังกล่าวโดยสืบสาวรากเหง้าความหมายของมโนทัศน์ดังกล่าวอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะมโนทัศน์หรือคำที่มีความหมายตรงข้าม ซึ่งการทำเช่นนี้นำไปสู่การเข้าใจความหมายที่แท้จริงของมโนทัศน์สำคัญต่างๆที่ดำรงอยู่ในตัวบทหรือวรรณกรรม อาทิ มโนทัศน์เรื่องสิทธิที่ถูกกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้นั้นเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับหน้าที่ที่แม้เนื้อความจะไม่ได้กล่าวถึงแต่ก็มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของสิทธิอย่างเลี่ยงไม่ได้ เช่น สิทธิของพลเมืองจะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อพลเมืองของรัฐได้ทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองอย่างสมบูรณ์ ขณะเดียวกันสิทธิในการปกครองของผู้ปกครองจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อผู้ปกครองได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์เช่นเดียวกัน แต่ในหนังสือเล่มนี้เนื้อความส่วนที่อยู่ตรงหน้ามักกล่าวถึงเรื่องของสิทธิขณะเดียวกันส่วนที่ขาดหายไปก็คือเรื่องของหน้าที่ ทั้งที่ในมุมมองหนึ่งหน้าที่นั่นเองที่เป็นต้นตอ ต้นกำเนิด หรือที่มาที่นำไปสู่ความมีสิทธิ ดังนั้นด้วยวิธีการอ่านหรือศึกษาความหมายเช่นนี้น่าจะนำไปสู่การทำความเข้าใจความหมายของประวัติศาสตร์ของชาวปัตตานีได้เช่นเดียวกันว่าเนื้อความในวรรณกรรมได้สื่อสารสาระสำคัญไต่บ้าง การสื่อสารเช่นนั้นได้ให้ความสำคัญกับสาระสำคัญใดสูงสุด และได้กีดทับหรือปกปิดสาระสำคัญใด รวมทั้งการสื่อสารเช่นนั้นได้ส่งผ่านความหมายเช่นไร ซึ่งจะทำให้เราสามารถเข้าใจประวัติศาสตร์มลายูปัตตานีได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

¹⁸ Sarup, Madan, *An Introduction Guide to Post-Structuralism and Postmodernism*. (New York : Harvester Wheatsheaf, 1993.) p.50

¹⁹ สุรพงษ์ โสณะเสถียร (2552) การแสวงหาความรู้แบบหลังนวมัย. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ภักดิ์ แอนด์ พรินติ้ง. หน้า 296-299

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาพยายามศึกษาในลักษณะที่เป็นสหสาขา กล่าวคือประเด็นที่มุ่งศึกษา ความหมายจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ วัฒนธรรม และการสื่อสาร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับศาสตร์ สาขาต่างๆ ได้แก่ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และการสื่อสาร โดยมุ่งหมายให้ผลที่ได้จากการศึกษานำไปสู่ความเข้าใจในหนังสือเล่มนี้อย่างรอบด้าน ความรอบด้านที่กล่าวถึงนี้เป็นการศึกษาผ่านแนวทางทลายกรอบ (deconstruction) ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของ ฌาคส์ แดริดา (Jacques Derrida) โดยจะศึกษาจากสิ่งที่ปรากฏ (present) และสิ่งที่ขาดหายไป (absent) จากตัวบท ซึ่งมี 2 นัย กล่าวคือในส่วนแรก จะศึกษาสิ่งที่ปรากฏว่าหากมองในมิติด้านการเมืองการปกครอง วัฒนธรรม และการสื่อสารแล้ว มีมีโนทัศน์ใดบ้างที่ดำรงอยู่และต่างต่อสู้กันอยู่ในตัวบท ซึ่งจะเห็นหนทางที่มีโนทัศน์หนึ่งขึ้นสู่ตำแหน่งที่เหนือกว่าอีกมีโนทัศน์หนึ่ง ซึ่งหมายความว่ามีโนทัศน์ที่มีตำแหน่งเหนือกว่าหรือเป็นเสมือนมีโนทัศน์หลักของตัวบทนั้นจะมีความหมายดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อได้ยื่นเหยียบบนมีโนทัศน์ที่ด้อยกว่า ในกรณีนี้มีโนทัศน์ที่ปรากฏตรงหน้าจึงสามารถแบ่งได้เป็นมีโนทัศน์ที่มีความหมายเหนือกว่าและมีโนทัศน์ที่มีความหมายด้อยกว่า โดยมีโนทัศน์แรกหรือคำแรกมักมีความหมายเหนือกว่าคำหลัง เช่น ชาว/ดำ ดี/เลว เป็นต้น นอกจากการวิเคราะห์ถึงลำดับชั้นของความหมายตามนัยดังกล่าวซึ่งเป็นลำดับชั้นของความหมายจากสิ่งที่ขาดหายไป (absent) แต่เกี่ยวข้องกับตัวบทหรือมีโนทัศน์ที่ดำรงอยู่ในตัวบท โดยเฉพาะมีโนทัศน์ที่มีตำแหน่งเหนือกว่า ผ่านการสืบทอดรอยที่มีโนทัศน์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายระหว่างบรรทัด ซึ่งจะนำไปสู่สิ่งที่แดริดาเรียกว่าต้นกำเนิดของต้นกำเนิด (the origin of origin) โดยแดริดาเชื่อว่าร่องรอยคือแหล่งกำเนิดของแหล่งกำเนิด ดังนั้นการอ่านวรรณกรรมเช่นนี้ มิใช่เพียงการค้นหาร่องรอยหรือต้นตอแห่งความหมายจากสิ่งที่ดำรงอยู่ในตัววรรณกรรมทั้งที่เป็นตัวอักษรเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงสิ่งที่อยู่นอกวรรณกรรมหรือสิ่งที่ขาดหายไปแต่เกี่ยวข้องกับความหมายของวรรณกรรมดังกล่าวซึ่งค้นหาได้จากความหมายระหว่างบรรทัดอีกด้วย

งานวิจัยในลักษณะที่เป็นการศึกษาแบบหลังโครงสร้างนิยมเช่นนี้อยู่บนความเชื่อที่ว่ามนุษย์ไม่สามารถกำหนดความหมายลงไปตายตัวให้กับตัวบทตัวบทหนึ่งได้ เนื่องจากความหมายของมีโนทัศน์ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในตัวบทนั้นจะเคลื่อนตัวออกไปอยู่เสมอ (differ) เฉกเช่นการเปิดพจนานุกรมหาความหมายของคำศัพท์ที่คำคำหนึ่งนำไปสู่คำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อย่างไรก็ตามแม้ว่าเราไม่สามารถหาจุดสิ้นสุดของมันได้ แต่อย่างน้อยก็สามารถทำให้เราสามารถทำความเข้าใจคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น อันนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ที่มีต่อมีโนทัศน์ดังกล่าวให้เป็นในทางที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการแยกแยะหน่วยย่อยๆ ของข้อความที่สื่อความหมายบางอย่างหรือองค์ข้อมูล (corpus) เพื่อให้สามารถระบุได้ว่าข้อความย่อยๆ นั้นเกี่ยวข้องกับมีโนทัศน์ (concept) หรือสัญลักษณ์ (sign) ใด เพื่อพินิจวิเคราะห์ว่าข้อมูลดังกล่าวกำลังสื่อความหมายว่าอย่างไร จากนั้นจึงนำมีโนทัศน์ต่างๆ ที่ได้มาจัดหมวดหมู่ (categorization) โดยมีมีโนทัศน์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือเป็นประเด็นเดียวกันจะถูกจัดให้อยู่หมวดหมู่เดียวกัน จากนั้นจึงทำการค้นหาสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามที่ดำรงอยู่ในมีโนทัศน์และหมวดหมู่ของมีโนทัศน์ต่างๆ ที่ได้ หรือกล่าวได้ว่าเพื่อค้นหาว่าสัญลักษณ์ใดที่มีความเหนือสัญลักษณ์อื่นๆ ความเหนือดังกล่าวจะเป็นกุญแจสำคัญในการที่ทำให้ผู้ศึกษารับรู้และเข้าใจความหมายที่ดำรงอยู่ในหนังสือประวัติศาสตร์ปัตตานีเล่มนี้มากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ศึกษาก็จะค้นหาร่องรอยจากความเหนือดังกล่าวเพื่อนำมาพิจารณาว่ามีแง่มุมใดบ้างที่อาจสามารถทำให้ความเหนือดังกล่าวกลายเป็นความด้อยกว่าได้เพื่อเปิดความหมายที่ซ่อนอยู่ในตัวบททั้งที่ถูกกดทับหรือทั้งที่ขาดหายไปหรือเป็นด้านตรงข้ามที่ไม่ได้กล่าวถึง สุดท้ายผู้ศึกษาจึงนำคู่ตรงข้ามที่ได้ดังกล่าวมา

เรียงลำดับใหม่พร้อมหลักฐานสนับสนุนเพื่อชี้ให้เห็นว่าความเหนือหรือความด้อยของแต่ละคู่คำมีที่มาที่ไปอย่างไรและกำลังสื่อสารเนื้อหาสาระใด

ผู้ศึกษาเชื่อว่าการศึกษาความหมายของวรรณกรรมเช่นนี้เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการทำ ความเข้าใจประวัติศาสตร์ปัตตานีเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจที่แท้จริง เพื่อให้การอ่านประวัติศาสตร์เป็นมากกว่า การอ่าน (read) แต่นำไปสู่การรับรู้ (perceive) เพื่อนำไปสู่การรับฟัง (listen) เสียงจากชายขอบ มากกว่าที่จะ เป็นเพียงการได้ยิน (hear) โดยไม่ได้รับความรู้สึกอะไร

การนำเสนอรายงานการศึกษา

การนำเสนอรายงานการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 บท โดยบทที่ 1 จะเป็นการนำเสนอส่วนของบทนำซึ่ง ประกอบด้วย ความสำคัญและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การสำรวจเอกสาร ระเบียบวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และแนวทางการนำเสนอรายงานการศึกษา ในบทที่ 2 จะเป็นการ นำเสนอผลการศึกษาความหมายของวรรณกรรมในมิติทางการปกครอง มิติทางวัฒนธรรม และมิติทางการ สื่อสาร เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยคือเผยให้เห็นว่าเนื้อหาประวัติศาสตร์ของชาวมลายูปัตตานี ว่ามีเนื้อหาที่สื่อสารสาระสำคัญใดบ้างและสาระสำคัญดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร ส่วนบทสุดท้ายคือบทที่ 3 จะเป็นการนำเสนอในส่วนของบทสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยทั้งสามส่วนนี้เป็นส่วนที่ตอบ วัตถุประสงค์ของข้อที่ 2 ของงานวิจัยคือการชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่จะประยุกต์ใช้ผลการศึกษาครั้งนี้ในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย